

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

I. Επί του ερωτήματος.

Μου ζητήθηκε να γνωμοδοτήσω επί του κάτωθι ερωτήματος:

«Σας παρακαλούμε να γνωμοδοτήσει η νομική σύμβουλος της ΔΟΕ, αν μπορεί εκπαιδευτικός ΠΕ71 να γίνει διευθυντής/ντρια, σε σχολική μονάδα που δεν υπάρχει δομή ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, δηλαδή τμήμα ένταξης».

II. Επί των εφαρμοστέων διατάξεων.

Τα ζητήματα επιλογής και τοποθέτησης Διευθυντών Σχολικών Μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, διέπονται από τις διατάξεις του ν.4823/2023, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν. Εν προκειμένω ενδιαφέρον παρουσιάζει η διάταξη του άρθρου 31 παρ. 6 και του άρθρου 39 παρ. 3 ε του ως άνω νόμου.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το **άρθρο 31 παρ. 6 του ν.4823/2023** προβλέπεται: *«6. Ως Διευθυντές σχολικών μονάδων και Εργαστηριακών Κέντρων (Ε.Κ.), επιλέγονται εκπαιδευτικοί της οικείας βαθμίδας με τουλάχιστον, δωδεκαετή εκπαιδευτική υπηρεσία. Για τις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.), εκτός των εκπαιδευτικών, μπορεί να επιλέγονται ως διευθυντές και μέλη του Ε.Ε.Π. με τουλάχιστον δώδεκα (12) έτη εκπαιδευτικής και οκτώ (8) έτη υποστηρικτικής υπηρεσίας από τα οποία τα τέσσερα (4), τουλάχιστον, έτη πρέπει να έχουν διανυθεί σύμφωνα με την περ. δ). Ειδικότερα: α) Υποψήφιοι για τις θέσεις Διευθυντών δημοτικών σχολείων μπορεί να είναι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων των κλάδων που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι εκπαιδευτικοί που αναφέρονται στο π.δ. 323/1993 (Α' 139, διόρθ. σφάλμ. Α' 185) και στην υπό στοιχεία 172260/Ε1/17.10.2016 κοινή απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β' 3391). Εκπαιδευτικοί κλάδου δασκάλων με οργανική θέση σε Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Ε.Ε.ΕΚ.) μπορούν, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις της παρούσας, να υποβάλουν αίτηση υποψηφιότητας και για θέση διευθυντή σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης».*

Εκ της ανωτέρω διατάξεως προκύπτει, ότι ο νόμος ουδόλως περιορίζει το δικαίωμα των εκπαιδευτικών ΠΕ 71 να συμμετέχουν στις διαδικασίες επιλογής ως Διευθυντές Σχολικών Μονάδων Γενικής Εκπαίδευσης. Περαιτέρω, ωστόσο, το άρ. 39 παρ.3 ε του ίδιου ως άνω νόμου προβλέπει:

«ε) οι υποψήφιοι για τις θέσεις Διευθυντών σχολικών μονάδων και Εργαστηριακών Κέντρων (Ε.Κ.) μπορούν να υποβάλουν αίτηση για τις θέσεις του συνόλου των σχολικών μονάδων και Ε.Κ., αντίστοιχα, μίας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης. Οι υποψήφιοι για τις θέσεις διευθυντών Π.Σ. και ΠΕΙ.Σ. μπορούν να υποβάλουν αίτηση για τις θέσεις Διευθυντών μέχρι πέντε (5), συνολικά, Π.Σ. και ΠΕΙ.Σ. της ίδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. **Σε κάθε περίπτωση, προϋπόθεση τοποθέτησης σε θέση Διευθυντή σχολικής μονάδας ή Ε.Κ. είναι να δύναται ο υποψήφιος να συμπληρώσει το υποχρεωτικό ωράριο της θέσης του Διευθυντή στις σχολικές μονάδες και τα Ε.Κ., που δηλώνει.** Για τη συνδρομή της προϋπόθεσης του προηγούμενου εδαφίου το υποχρεωτικό ωράριο της θέσης Διευθυντή στις σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή τα Ε.Κ., το οποίο απαιτείται να συμπληρώνεται, υπολογίζεται χωρίς να εφαρμόζεται το δεύτερο εδάφιο της περ. α) της παρ. 13 του άρθρου 14 του ν. 1566/1985 (Α` 167), στις περιπτώσεις εκείνες που τα αρμόδια Τοπικά Συμβούλια Επιλογής εξακριβώνουν ότι με την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου της περ. α) της παρ. 13 του άρθρου 14 του ν. 1566/1985 καθίσταται αδύνατη η τοποθέτηση Διευθυντή σε σχολικές μονάδες ή Ε.Κ., στις οποίες προβλέπεται τοποθέτησή τους ή ανατρέπεται η σειρά κατάταξης των επιλεγέντων Διευθυντών στους κυρωμένους οριστικούς αξιολογικούς πίνακες.»

Επί του θέματος με την υπ' αρ. Πρωτ. **Φ.361.22/45/42126/Ε3/10-4-2023** εγκύκλιο της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαιδευτικού Προσωπικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Υπηρεσιακής κατάστασης και Εξέλιξης Εκπαιδευτικού Προσωπικού ΠΕ και ΔΕ Τμήμα Δ Στελεχών ΠΕ και ΔΕ, δόθηκαν διευκρινήσεις επί των ως άνω άρθρων ως εξής:

«Με αφορμή ερωτήματα που τέθηκαν στην Υπηρεσία μας, σας γνωρίζουμε ότι ο επιλεγείς Διευθυντής σχολικής μονάδας θα πρέπει να συμπληρώνει το υποχρεωτικό ωράριο της θέσης του Διευθυντή στη σχολική μονάδα ή το Ε.Κ. που έχει επιλεγεί. Υποψήφιος Διευθυντής ο οποίος έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για τοποθέτηση σε σχολική μονάδα όπου δεν είναι δυνατό να συμπληρώνει το υποχρεωτικό ωράριο του Διευθυντή, αποκλείεται από τη διαδικασία επιλογής στο συγκεκριμένο σχολείο. Συνεπώς, δικαίωμα υποβολής αίτησης υποψηφιότητας για θέση Διευθυντή σχολικής μονάδας ή Ε.Κ. έχει ο εκπαιδευτικός, εφόσον το ωρολόγιο πρόγραμμα της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας περιλαμβάνει αριθμό διδακτικών ωρών για τα μαθήματα πρώτης και δεύτερης ανάθεσης καθώς και της πιθανής δεύτερης ειδικότητας, ο οποίος αντιστοιχεί στον αριθμό ωρών υποχρεωτικού ωραρίου για το Διευθυντή. Δικαίωμα υποβολής υποψηφιότητας για θέση Διευθυντή σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης έχουν οι εκπαιδευτικοί, που δύνανται να συμπληρώσουν εντός του εργασιακού τους ωραρίου το υποχρεωτικό διδακτικό ωράριο του διευθυντή στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα. Η προϋπόθεση της συμπλήρωσης του υποχρεωτικού ωραρίου της θέσης του Διευθυντή στη σχολική μονάδα ή το Ε.Κ. προκειμένου να αποκτήσει ο υποψήφιος διευθυντής το δικαίωμα υποβολής αίτησης υποψηφιότητας για τη συγκεκριμένη σχολική μονάδα ή Ε.Κ., ελέγχεται με βάση το ισχύον ωρολόγιο πρόγραμμα του τρέχοντος σχολικού έτους. Ειδικά στην περίπτωση των πρόσφατα ιδρυμένων σχολείων που το σχολικό έτος 2023-2024 πρόκειται να λειτουργήσουν νέες τάξεις η προϋπόθεση της συμπλήρωσης του υποχρεωτικού ωραρίου της θέσης διευθυντή κρίνεται με βάση το νέο αριθμό τμημάτων γενικής παιδείας».

Εκ των ανωτέρω προκύπτει, ότι εκπαιδευτικός, που ενδιαφέρεται για τοποθέτηση ως Διευθυντής σε συγκεκριμένη σχολική μονάδα, πρέπει να μπορεί να συμπληρώσει τις ώρες του υποχρεωτικού του ωραρίου ως Διευθυντής στις σχολικές μονάδες, που δηλώνει προκειμένου να τοποθετηθεί. Δεδομένου δε, ότι οι Διευθυντές τοποθετούνται με θητεία, ορθότερη θεωρώ την άποψη, ότι ο εκπαιδευτικός, που τοποθετείται ως Διευθυντής, θα πρέπει

να είναι σε θέση να καλύψει το υποχρεωτικό του ωράριο στο Σχολείο, που τοποθετείται κατά σταθερό τρόπο, καθ' όλη την διάρκεια της θητείας του. Η ερμηνεία αυτή προκύπτει τελολογικά εκ του γεγονότος, ότι ο νομοθέτης, εισάγοντας τον εν λόγω περιορισμό επεδίωξε να διασφαλίσει την αδιάλειπτη και συστηματική παρουσία του Διευθυντή, προκειμένου να είναι σε θέση να παρέχει αποτελεσματικά τα καθήκοντα, που αναλαμβάνει έναντι της σχολικής μονάδας.

Ερευνητέο, περαιτέρω, είναι σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να απασχοληθεί ένας εκπαιδευτικός ΠΕ 71 στην γενική εκπαίδευση. Έτσι, το **άρ. 11 παρ. 6 του ΠΔ 79/2017** προβλέπει: «6. Στα δημοτικά σχολεία κάθε μάθημα διδάσκεται αποκλειστικά από έναν μόνο εκπαιδευτικό κλάδου ΠΕ70 Δασκάλων ή από έναν εκπαιδευτικό της αντίστοιχης ειδικότητας όταν πρόκειται για τα μαθήματα ειδικοτήτων που προβλέπονται στο ισχύον ωρολόγιο πρόγραμμα». Εκ της ανωτέρω διατάξεως συνάγεται, ότι στους εκπαιδευτικούς ΠΕ 71 δεν μπορούν να ανατεθούν ώρες διδασκαλίας στην Γενική Εκπαίδευση, αφού η διδασκαλία αυτή καταλείπεται αποκλειστικά και μόνο στους εκπαιδευτικού ΠΕ 70.

Σύμφωνα με το **άρ. 6 του ν. 3699/2008**, όπως έχει τροποποιηθεί προβλέπεται «Φοίτηση 1. Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν: α) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, εφόσον πρόκειται για μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες, υποστηριζόμενοι από τον εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος συνεργάζεται κατά περίπτωση με τα ΚΕΔΔΥ, με τους σχολικούς συμβούλους γενικής και ειδικής εκπαίδευσης και τους συμβούλους ΕΕΠ. β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, με παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση, **από εκπαιδευτικούς ΕΑΕ**, όταν αυτό επιβάλλεται από το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Η παράλληλη στήριξη παρέχεται σε μαθητές που μπορούν με κατάλληλη ατομική υποστήριξη να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης, σε μαθητές με σοβαρότερες εκπαιδευτικές ανάγκες όταν στην περιοχή τους δεν υπάρχει άλλο πλαίσιο ΕΑΕ (ειδικό σχολείο, τμήμα ένταξης) ή όταν η παράλληλη στήριξη καθίσταται απαραίτητη

- βάσει της γνωμάτευσης του ΚΕΔΔΥ - εξαιτίας των ειδικών εκπαιδευτικών τους αναγκών. Στην τελευταία περίπτωση η στήριξη από ειδικό εκπαιδευτικό μπορεί να γίνεται σε μόνιμη και προγραμματισμένη βάση. Την παράλληλη στήριξη εισηγείται αποκλειστικά το οικείο ΚΕΔΔΥ το οποίο με γραπτή γνωμάτευση του καθορίζει τις ώρες παράλληλης στήριξης κατά περίπτωση. Οι αιτήσεις για παράλληλη στήριξη υποβάλλονται στη διεύθυνση του σχολείου και μέσω της οικείας διεύθυνσης εκπαίδευσης διαβιβάζονται στη Διεύθυνση ΕΑΕ του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για έγκριση και προγραμματισμό εκτέλεσης. Ο χρόνος υποβολής αιτήσεων παράλληλης στήριξης ορίζεται από την ημερομηνία εγγραφής στο σχολείο μέχρι την 20ή Οκτωβρίου κάθε σχολικού έτους. (..) «γ) «γ) Σε ειδικώς οργανωμένα και καταλλήλως στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης (ΤΕ), τα οποία λειτουργούν στις σχολικές μονάδες γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στα ΤΕ των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι μαθητές υποστηρίζονται από εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ61 ή ΠΕ60 με εξειδίκευση στην ΕΑΕ για τα νηπιαγωγεία και από εκπαιδευτικούς **των κλάδων ΠΕ71 ή ΠΕ70 με εξειδίκευση στην ΕΑΕ για τα δημοτικά σχολεία**. Στα ΤΕ των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες φοιτούν έως διακόσιοι πενήντα (250) μαθητές, τοποθετείται ένας εκπαιδευτικός, ενώ στα ΤΕ των σχολικών μονάδων, στις οποίες φοιτούν περισσότεροι από διακόσιοι πενήντα (250) μαθητές, εκ των οποίων τουλάχιστον δεκαπέντε (15) με διαγνωσμένη από αρμόδιο δημόσιο φορέα (Κέντρο Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (ΚΕΣΥ), Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο, Δημόσιο Νοσοκομείο) αναπηρία και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τοποθετούνται δύο εκπαιδευτικοί. (..) Τα ΤΕ λειτουργούν με δύο (2) διαφορετικούς τύπους προγραμμάτων: αα) Κοινό και εξειδικευμένο πρόγραμμα, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ για τους μαθητές με ηπιότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, το οποίο για κάθε μαθητή δεν θα υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως. Στα ΤΕ μπορούν να φοιτούν και μαθητές χωρίς γνωμάτευση από διαγνωστικό φορέα, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του σχολικού συμβούλου ΕΑΕ. Για την ίδρυση ΤΕ απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχουν κατ' ελάχιστον τρεις μαθητές και σχετική

πρόταση από διαγνωστική υπηρεσία. Σε περιπτώσεις συστεγαζόμενων ή γειτονικών σχολικών μονάδων, τα ΤΕ συνενώνονται μέχρι του μέγιστου αριθμού δώδεκα (12) μαθητών ανά ΤΕ. Σκοπός των ΤΕ είναι η πλήρης ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία στο σχολικό περιβάλλον μέσα από ειδικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. Ο εκπαιδευτικός του ΤΕ υποστηρίζει τους μαθητές εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, με στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, καθώς και την κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, με απώτερο στόχο τη δυνατότητα μελλοντικής υποστήριξης αυτών εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους. ββ) Εξειδικευμένο ομαδικό ή εξατομικευμένο πρόγραμμα διευρυμένου ωραρίου, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕΔΔΥ, για τους μαθητές με σοβαρότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίες δεν καλύπτονται από αντίστοιχες με το είδος και το βαθμό αυτοτελείς Σχολικές μονάδες. Το εξειδικευμένο πρόγραμμα μπορεί να είναι ανεξάρτητο από το κοινό, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών. Στις περιπτώσεις αυτές η συνδιδασκαλία γίνεται σύμφωνα με τις προτάσεις των διαγνωστικών υπηρεσιών (..)».

Εκ της ανωτέρω διατάξεως, συνάγεται, ότι στους εκπαιδευτικούς ΠΕ 71 μπορούν να ανατίθενται ώρες διδασκαλίας στο πλαίσιο της Παράλληλης Στήριξης αλλά και των Τμημάτων Ένταξης. Εύλογα, συνεπώς, ανακύπτει το ερώτημα, εάν εκπαιδευτικός ΠΕ 71 θα μπορούσε να τοποθετηθεί ως Διευθυντής σε σχολείο της Γενικής Εκπαίδευσης, καλύπτοντας το υποχρεωτικό διδακτικό ωράριο του στο πλαίσιο παράλληλης στήριξης. Εκ της διατύπωσης της διάταξης του άρθρου 39 παρ 3 ε του ν. **v.4823/2023** μία τέτοια δυνατότητα δεν φαίνεται να παρέχεται, αφού οι διδακτικές ώρες της παράλληλης στήριξης δεν είναι σταθερές κάθε έτος αλλά συνεχόνται με τις ανάγκες, που υφίστανται σε κάθε σχολική μονάδα, μέγεθος αβέβαιο και διαρκώς μεταβαλλόμενο. Αντιθέτως, ο Διευθυντής σύμφωνα με τα ανωτέρω, θα πρέπει

να είναι σε θέση να καλύψει το υποχρεωτικό διδακτικό του ωράριο, σε σταθερή βάση κατά την διάρκεια της θητείας του στην συγκεκριμένη σχολική μονάδα, πράγμα, που εν προκειμένω δεν συμβαίνει, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος, ότι η παράλληλη στήριξη θεσπίζεται ως μία υποστηρικτική δομή, μη σταθερού χαρακτήρα, συναρτώμενη με σειρά μεταβαλλόμενων προϋποθέσεων. Τούτος εξάλλου είναι και ο λόγος, που η παράλληλη στήριξη δεν συνδέεται καθ' οιονδήποτε τρόπο οργανικά με την σχολική μονάδα, δεν αποτελεί τμήμα του Ωρολογίου Προγράμματος ενώ αντίθετα, οι ανάγκες που τελικώς ανακύπτουν κάθε σχολική χρονιά καλύπτονται μέσω προσλήψεως αναπληρωτών.

Επισημαίνεται, δε ότι ακόμα και υπό την ερμηνευτική προσέγγιση, ότι η προϋπόθεση της κάλυψης του ωραρίου πρέπει να συντρέχει μόνο κατά τον χρόνο τοποθέτησης (χωρίς να απαιτείται να συντρέχει και σε όλη την διάρκεια της θητείας) και πάλι, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης τοποθετήσεως Διευθυντών των σχολικών μονάδων είναι τουλάχιστον αβέβαιο, εάν ο εκπαιδευτικός ΠΕ71 θα είναι σε θέση να καλύψει το υποχρεωτικό ωράριο εργασίας του στην συγκεκριμένη σχολική μονάδα, αφού οι ώρες παράλληλης στήριξης, που θα εγκριθούν για το συγκεκριμένο σχολείο για το σχολικό έτος τοποθέτησης (2023-2024) δεν είναι σε καμία περίπτωση γνωστές.

III. Επί της απαντήσεως, που προσήκει στο ερώτημα, που ετέθη.

Το υποβληθέν ερώτημα εκλαμβάνει ως δεδομένο, ότι στην συγκεκριμένη σχολική μονάδα δεν υφίσταται τμήμα ένταξης. Συνεπεία αυτού, δυνατότητα σταθερής κάλυψης του ωραρίου κατά την διάρκεια της θητείας για έναν εκπαιδευτικό ΠΕ 71 θα μπορούσε μόνο να υπάρξει μέσω της παράλληλης στήριξης. Κατά την ερμηνεία, που δόθηκε ανωτέρω στην διάταξη του άρθρου 39 παρ. 3 ε του ν.4825/2021, η παροχή εργασίας στο πλαίσιο της παράλληλης στήριξης δεν ικανοποιεί τους όρους του νόμου, διότι η παράλληλη στήριξη δεν αποτελεί σταθερή δομή (αλλά μεταβαλλόμενη).

Μετά ταύτα, έχω την άποψη, ότι σε περίπτωση απουσίας Τμήματος Εντάξεως στο συγκεκριμένο σχολείο, δεν είναι δυνατή η τοποθέτηση εκπαιδευτικού ΠΕ 71 ως Διευθυντή Σχολείου Γενικής Εκπαίδευσης.

Παραμένω στην διάθεση σας.

Με εκτίμηση,

Μαρία Μαγδαληνή Τσίπρα

Νομική Σύμβουλος ΔΟΕ